

DEBRECZENI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 10 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt. 50 kr., egy hétre 1 frt.
Megjelenik mindennap, vasárnap kivételével.

A szerkesztésért felelős a kiadó lap tulajdonos:
Kutas Imre.
Szerkesztő:
Katona Imre.

Szerkesztőség: Nagy-Hatvan-utca 1661 sz. Dr. Dusóczky ház
Kiadóhivatal: Nagytemplom-tér, 318. sz. Sz. Nagy Károly ház
Hirdetések a legmérsékeltébb árszámítás mellett vétetnek fel
Egyes szám 4 kr.

A parlamenti helyzet.

Debreczen, nov. 11.

Tibád Antal, a politikai élet egyik kiváló férfia, a Pesti Napló tegnapi számában oly figyelemreméltó és világos, önálló gondolkodásra valló cikket közöl, hogy annak egyes részleteit, a mai parlamenti helyzet fölvilágosítására, el nem hagyhatjuk lapunk t. olvasóival megismeretlenségük.

Big szenvedhet kétséget, hogy a magyar politikai élet horizonján egy idő óta ismét sötét pontok kezdenek mutatkozni.

A majdnem naponkint megújuló nemzetiségi izgalmak, a minden pillanatban kitörni kész vallási villongások itthon, — a régi esküdt ellenségeink részéről sűrű egymásutánban ismételt fogcsikorgatások kívülről, meg annyi elemeivé válhatnak a vészes felhőnek, mely pusztító vihar áradatával boríthatja be az országot.

És ezekkel nincs kimerítve a közállapotainkat emésztő bajok sorozata.

Van még egy veszedelmes seb a nemzet testén, mely súlyosabb valamennyinél, sőt talán súlyosabb, mint azok együttvéve, mert ezek meggyógyítása nélkül a többiek sikeres kezelésére még csak gondolni sem lehet. Értem ezalatt a politikai pártjaink között fennálló viszony abnormitását, — annak mindinkább fokozódó azon lázas állapotát, mely kezdetét a véderővitában vette, s azóta hol kitörve, hol

lappangva, de folytonosan tart s uralkodik a képviselőház tárgyalásaiban.

Hogy ezen kóros állapot már eddig is megtermette a maga keserű gyümölcseit, annak legvilágosabb bizonyítékát képezi azon elszomorító tény, hogy a magyar parlamenti élet hovatovább mindinkább ki kezdi lökni magából az ethikai (elvi) tartalmat s maholnap azon pontra jut, hogy egy örületes hajszává változzék át, — egy örületes hajszává a hatalom birtokának elnyeréseért egyrésztől, és a hatalom birtokának megtartásáért másrésztől.

Ez a politikai helyzet egyik hamisítatlan szimptomája.

De van ez akciónak egy másik, a közügyre nézve az elsőnél sokkal károsabb szimptomája is, az t. i., hogy megakasztatott a parlamenti tárgyalások nyugodt és akadálytalan folyama s ezzel az 1890. évi márczius havában proklamált reformok ügye egy időre legalább zátonyra került.

Ez a bökkenő. Itt van a baj, melyet orvosolni és pedig mindenek előtt kell orvosolni, mert a parlamentarizmus végveszedelme nélkül csakugyan nem tűrhetjük tovább, hogy egy zajongó és erőszakoskodó kisebbség leigázva tartsa a nemzeti képviselőtöbbséget.

És ezen célra a gyógyszerek egész sorozata áll rendelkezésünkre.

Csak volna most egy Mariusunk, a

ki földet adna a szövetséges cimbernek és teutonoknak, hol „egymás mellett feküdhetnének, a míg meg nem rothadnak.”

Vagy akadna közöttünk legalább egy lovagias Faussigny, ki a képviselőház termének közepéig menve oda kiáltaná Apponyi felé: „sabre a la main sur ces gailards la.” És ha vállalkoznék is ezen csábító szerepre a mi Kubinyi Gézánk, vajjon végrehajtaná-e azt, midőn — mint minket Carlyle tudósít — maga a hamisítatlan eredeti francia chevalier is a megbánás látható tünetei között párolgott el a konvent terméből.

De szálljunk le a szédítő magasból a többségi erő szelidebb nyilvánulásaihoz. „Elnöki erély és házszabály-szigorítás”. Ez volt az uralkodó jelszó a közelebbi időkben s nem lehetetlen, hogy a tapasztalt Khuen-Héderváry zágrábi mintákra szabva, már készletben is tartogatja számunkra mind a kettőt.

Szapáry Gyula gr. különben már próbálta ezen eszközök segítségével megfékezni a tomboló szenvedélyeket, amennyiben ismeretes temesvári beszédében nyíltan proklamálta a házszabályok revízióját s a képviselőház elnöki székébe „jóbaráti” tanácsra az ország egyik „legerélyesebb” volt főispánját ültette bele.

A Bánffy báró erélye azonban egy pár balsikerű kísérlet után összes raffinementjával egyetemben pozdorjává törve hullott a nemes gróf lábihoz, kit ezen

A DEBRECZENI HIRLAP TÁRCZÁJA.

„Hejnal” és „Alkony”

— Művész-történet. —

Irta: Maurice Guillemot

Páris művész-negyedének egyik legféltre-esebb zugában ütötte fel tanyáját Rex, a szobrász, miután visszatért külföldi útjáról. A műte rem egy tágas üvegteret ellátott tereméből állott, mely az udvarra nyílt, hol egy kőfaragó dolgozott; zöld függönyök választották el egy részt a teremről: ez volt lakosztálya. Egy ágy, egy asztal, két szék képezték összes bútortát. E helyet nem hagyta el sohasem és itt ábrándozott művészi álmokról, melyeket azután kőben akart megörökíteni. Csak mikor a leáldozó nap az Invalid-dom kupoláját aranyozta be, akkor indult sétára magányosan a Szajna partjára, melynek kőpartjait mosogató hullámok egyhangu loecsanása szórakoztatták. Itt hűsítette forró homlokát a mezőről elinduló szélfuvalom, mely utközben felveszi magába mindazokat az illatokat, melyek a kertek bódító virágaiból kiáradtak; itt nyert új erőt — a holnapi senyvesztő munkára.

Mert Rex azon művészek közé tartozott, kik éjjel-nappal folyton lángoló tüzzel dolgoztak, attól tartva, hogy előbb hálnak meg, sem hogy feladataikat megoldották volna. És a dicsőség, mely gyakorta oly vak és kegyetlen, már megtalálta az utat az elhagyott műterem felé is; nevével megismertették; akadtak oly lelkesültek, kik Michel Angeloval hasonlíthatták össze, míg a hig-

gadt, műbarátok megelégedtek, azzal, hogy elismerjék nagy, erős tehetségét.

Egy délelőtt Rex materme ajtaja előtt — fiatal hölgy jelent meg, a csengettyű halálfejes gombját idegesen ütötte meg napernyője elefántcsont fogantyujával. Susette de Prasles volt az, ki bebocsátást kért. Belülről székek gyors tologatása hallatszott és Rex kinyitotta az ajtót, látható zavarba esve a látogató felett. Karsu elegáns termét szűk, testhez álló ruha fedte, fehér főri kezeit könyökeig svéd kesztyűk fedték s az egész Susette friseségtől, fiatalágtól ragyogott; valódi Wetteau-féle pásztorkép alakja volt s oly benyomást gyakorolt, — mint egy drága — niptárgy.

— Csak nem zavarom, mester? — kérdezte a leány. — Nincs ugyan ma a napom, mikor mellszobrom számára ülni szoktam, de ez nem tesz semmit. Erre volt dolgom, — hát feljöttem.

A művész végigsimogatta hosszú, szőke szakállát, mely sötéték bársony zubbonyára hullott alá; az ember azt hihette, hogy atyja — vagy bácsija annak a kis párisi hölgynek ki — mint a fergeteg — tört be műtermébe. Mialatt néhány banális frázissal felelt, a modellek helyéről, a spanyol fal mögöl, zőrej hallatszott; ruha suhogott, vászon recsegett, mintha valaki rendbeszedi öltözékét.

Susette, ki úgy tett, mintha mitsem vett volna észre, mindenhol kotorászott; felforgatott állványokat, megnézte a vázlatokat, felkuszott a tabouretre, hogy néhány magasebb alakot jobban meglásson s e közben szájacskája úgy járt, hogy öröm volt hallani. Egy szinpoppázó kollibrivel lehetett volna összehasonlítani, mely itt

az idegen környezetben ide s tova röpdösött és folytonosan csicsereggett.

Ekkor hirtelen a spanyol fal két részre vált s egy öreg, igen öreg anyóka lépett elő, kihez a szobrász mondta:

— Nemde, Teréz anyóka, — holnap délelőtt?

Az öreg asszony szokatlan csunya megjelenés volt. Összetörve, reszketve került elő: ősz és borzas hajai körülfojták pergamentszerű, ranczos arcát; rongyos ruha, tépett cipő volt rajta: fogatlan szájával dadogva beszélt érthetetlen szavakat és azután elment megköszönve azt a pénzt, melyet a szobrász adott neki.

Susette mint egy megkövülve nézte azt a boszorkányt, melyet idáig csak a gyermekek képes könyveibe látott lefestve, de még jobban elbámult, mikor Rex mondta:

— Ez modell!

Nem értettem. Micsoda ez a kis asszony teljes undorító csunyaságában „akt”-ot ült — mint azt művész nyelven mondani szoktak. — S ez eltart egész órák hosszant és holnap újra eljön.

Borzasztó!

Félelemmel, majdnem gyűlölettel nézett Rexre. Ez az ember, kinek ő ül; ő, kinek félig kész mellszobra ott áll; ugyanez az ember órák hosszant szembe ül azzal az undok teremtménnyel, kit Teréz anyókanak neveznek? . . . Es most teljes szépségben páratlan alakjával állott a művész előtt; karjait összekucsolta, fejét két ragyogó szem világította meg, melyek mereven bámultak egyetlen egy pontra. Már vagy egy hónapja nyújtotta Susette a művészek ezt a kábító látványt. Ma nem küzdhet-

„exitus“ annyira kihozott a sodrából, hogy azon pillanattól kezdve úgy megfedekezett a házszabályok szigorításáról, mint az Arany János Rózsája az ő szegény Ibolyájáról. És ezt annyival helyesebben cselekedte, mert általános ismert dolog, hogy egy égő házat „két csepp“ vízzel kioltani amugy sem lehet.

Mint hogy ezek szerint „bottal“ aligha boldogulhatunk, fordítsuk meg az ismeretes magyar közmondást és vágjunk közbe „észszel.“ Hát ha ez egyszer az is célhoz vezetne?

De minek kutassunk tovább az alkalmas kiségitők után, mikor előttünk van egy kipróbált út, mely biztosan célhoz vezet, s a mikor egyedül és kizárólag ezen út vezet a célhoz: a szabadelvű párt egyesülése a nemzeti párttal, azon nemzeti párttal, mely újabb időben kifejtett minden kéndőzése és kétségbeesett erőfeszítése dacára sem volt képes eltüntetni magáról annak világos és határozott nyomait, hogy csontunkból való csont és vérünkkel való vér.

Gr. Szapáry Gyula, — kitől fogyatkozásai dacára sem lehet igazságosan megtagadni azt, hogy igen sok jó tulajdonsággal rendelkezett, nevezetesen, hogy a szó igaz értelmében tisztá kezű és becsületes szándékú vezére volt a szabadelvű pártnak tegnapelőtt megszünt Magyarország miniszterelnöke lenni s ennél fogva ma a fuziónak semmi egyéb nem áll útjában, mint vezérállamférfiainknak egymásiránti országszerte ismert gyűlölete.

A fuzió azonban csak akkor biztosíthatja az elérni óhajtott sikert, ha a szabadelvű párt együtt marad, s mint ilyen egyesül a nemzeti párttal.

Máskülönben lehet kitéglázott, kifoltozott vagy akár rögtöni polgári házassággal kicziczomázott programot csinálni akárhányat; minden bizonynyal lesz kormány is, — jöhet I. Széll, II. Khuen-Héderváry, III. Kállay vagy akár IV. Tisza Kálmán, de hogy reform nem lesz . . . az olyan bizonyos, minthogy kétszer kettő négyet jelent.

— **A miniszterium lemondása.** A hiv. lap tegnapi száma a miniszterium lemondását a következőkkel jelenti:

„Ő császári és apostoli királyi Felsege, f. évi november hó 6-án kelt legf. elhatározással, a magyar összes miniszterium hivatali lemondását, hű és buzgó szolgálatainak elismerése mellett, legkegyelmesebben elfogadni, egyszersmind azonban meghagyni méltóztatott, hogy az egyes miniszterek, további legfelsőbb elhatározásáig, hivatalos működésüket folytassák.“

— **Górf Apponyi Albert levele.** A „Neues Pester Journal“ mai száma Apponyi Albert grófnak folyó hó 8-án kelt következő levelét teszi közzé: „Tisztelt Szerkesztő ur! Becses lapja mai számában azt olvasom, hogy a szabadelvű pártkörben az a hír volt elterjedve, hogy gróf Szapáry volt miniszterelnök utóbbi időben megkísérelte volna a hozzám való közeledést. Nem tudom, hogy a szabadelvű pártkörben valóban hoztak-e forgalomba ily hirt; de a z határozottan állíthatom, hogy Szapáry gróf részéről velem szemben tényleg nem történt közeledési kísérlet. — Kötelességemnek tartom, hogy ezt az igazsághoz képest kijelentsem, anélkül, hogy erre bármely oldalról fölhevíttem volna. E helyreigazításnak becses lapjában való közzétételét kérve, vagyok kiváló tisztelettel Budapesten, nov. 9. gr. Apponyi Albert“.

— **A válság.** Bécsből távirják: Gróf Szapáry Gyula, báró Fejérváry és Wekerle miniszterek, valamint báró Bánffy a képviselőház elnöke, Tisza Kálmán és Széll Kálmán képviselők ma reggel ide érkeztek. Szapáry gróf és Wekerle minisztereket, valamint a három képviselőt ő Felsege az általános kihallgatások után külön kihallgatáson fogja fogadni. Egy óraker fogadja ő Felsege Szapáry gróf miniszterelnököt.

A hercegnő kezébe a lap mely a hirt közölte, egy vasuti kupéba került. Épp nászuton volt férjével. Rábészölte őt, hogy hagyják abba utazásukat s a következő vonattal térjenek vissza Párisba. Mily kívánságot nem tetsesítne egy szerető férj nászutazásán? Susette szélyből maga mondta így akart visszatérni Párisba; s férje beleegyezett. Mit akart Párisban? Semmit meglátogatta a színházakat, a műkiállításokat s órákig elnézte Rex „Hajnal“-át és „Alkony“-át ezt a két gyönyörű szobrot, melyeket egész Páris bámult. Susette de Prasles férjzett Caampo Saluti hercegnő reneteg összegért megvette a két szobrot, de azzal a feltétellel, hogy a kiállítás tartama alatt ott maradnak.

Az ámulat és csodálót ugyanis, melyet a „Hajnal“ keltett, óriási volt.

— Honnét is szerzett Rex e szoborhoz modelt? — kérdezték.

Találgatták a nélkül, — hogy eltalálták volna.

A hercegnő nem szólt semmit és az öreg Teréznek is megvoltak okai, hogy hallgasson.

Minden reggel elbiczegett a már majdnem százéves Teréz a rue de Vigny kastély kapujához és megzörgetett.

A portásnak meghagyták, hogy naponként adjon neki bizonyos pénzösszeget és az ebéd maradványait, melyeket azután koldustarisznyájába gyömösölt. Susette sohasem beszélt vele, de némelykor ablakából letekintett az alamizsnát váró koldusasszonyra. Ekkor önkéntelenül a nemes művészre kellett gondolnia s egy könnyű sóhaj tört ki kebeléből.

Ez a sóhaj és egy koszorút, mely házassága minden évfordulójakor sirjára helyeztetett, volt minden, a mit a szegény Rexnek „modell“-je szentelt.

sege Szapáry gróf miniszterelnököt. A képviselők közül először Tisza Kálmán, azután Széll Kálmán és végül báró Bánffy fogó Felsegénéél megjelenni, Tisza Kálmán a Sacher szállóban, Széll Kálmán a „Frankfurt városbázhoz“ és Bánffy báró a „Magyar koroná“-hoz címzett szállóban szálltak meg. A miniszterek mindenesetre még a holnapi nap folyamán is Bécsben maradnak. Wekerle pénzügyminiszter ma délelőtt hosszabb ideig értekezett Mauthner hitelintézeti igazgatóval. — Egy későbbi táviratunk jelenti, hogy Szapáry gróf miniszterelnök ma délben meglátogatta gróf Kálnoky külügyminisztert.

— **Változások a kereskedelmi miniszteriumban.** Mihalovics kereskedelemügyi miniszteri tanácsos, a ki éveken át képviselte a magyar kormányt az összes kereskedelmi szerződési tárgyalásokon, a kereskedelemügyi miniszter beleegyezésével átlépett a közös külügyminiszteriumban, a hol udvari és miniszteri tanácsosi raggal a kereskedelem politikai osztályban fog működni. Azokat a teendőket, melyeknek vezetésével eddig Mihalovics volt megbízva, Kilenyi miniszteri tanácsos vette át.

Mult és jövő.

Haladna előre, talán rohamlépéssel, sietne is előre az emberiség, ha nem állana útjába szüntelenül a mult, s nem követelné tőle folyvást a szent pietás gyakorlatát. Hagyományok és emlékek belesimpaszkodnak az előre szegőknek köntösébe és huzzák őket visszafelé. A tegnap szembeszáll a holnappal és meddővé teszi a mának küzdelmét, — a mult varázsa a jövő felé törekvőnek erejét veszi. Azok, a kik a mult tradícióit bérbe vették, büszkén düllesztik ki mellüket és tele torokkal kiáltják oda az emberiségnek, hogy a hátratekintés az ember egyedül üdvözítő életfeladata, hogy a haladás eredendő bűn, az előre törekvés kárhóztos iparkodás. Mivel pedig a láрма hypnotizáló hatással van az előre jutás munkájában idegessé lett emberekre: a lármázók elérik céljukat, a haladás abbamarad s a multakon való lelki kerdődés letharigába ejti azokat is, kik a jövő szolgálataiba szegődve, egész életük dologbirását arra szánták, hogy ezt a jövőt elérjék.

A krónikás pedig ráfogja a lármázókra, hogy, mikor kiabálnak, — a korszellemet fejezik ki. Tudvalevő ugyanis, hogy mikor egy ember kiabál, nagyobb zajt csap, mintha ezer ember hallgat; a korszellem megnyilatkozásának tekintik tehát a kevés zajongónak lármáját, s nem vesznek tudomást a millió halgató, de dologtevő emberről.

Hát bizony szép dolog a mult, s megérdemli a kegyeletet, de csak addig, míg ez a kegyelet az emberiség előre törekvésének egy stációját, nagy ambícióinak bizonyosságait, nemes törekvéseinek megnyilatkozásait tiszteli az elmúlt emlékekben. De abszurdum, sőt bűn, hogy épp eme előretörekvés emlékezetének nevében megakasztassék a mi előre haladásunk. A mult nagy emberei a jövőért dolgoztak, szenvedtek, lehetetlenség, hogy emlékezetüknek hódoljon az, a ki az irantuk való pietást a mi jövőnk felé akadályul veti.

A nagy mult iránt való kegyeletet az ápolja, a ki a nagy jövő érdekében dolgozik. A ki a multat annak a határkönek tekintti, melyen túl nem szabad jutnunk, oktalanságot követ el, ha jöhízemüleg hirdeti e véleményét, de bűnös cselekményt visz véghez, ha pusztán csak a maga szereplésének lehetővé tétele céljából kiabálja tele a világot a multnak iránt való szolgai tiszteletnek állítólagos parancsszavaival.

Mi a multat figyelmeztetőnek tartjuk, de nem felisznek, a melyet vak imádással kell illetnünk.

Mi nem azokat tartjuk a mult megértőinek, akik a multak küzdelmeinek eredményeit azoktól a körülménektől függetlenül érzik, melyek közt ez eredmények létrehozattak, hanem azokat, akik a multak küzdőinek céljait tisztelik. A körülmények változnak, a lehetőségek másokká lesznek s a fegyvereink sem a régié már. A jövő harciosa nem fogadhatja el vakon a multaknak ordre de bataille-ját, hanem meg kell alkotnia a maga haditervét.

le a bosszuság érzetét, mikor látta, hogy Teréz anyóka elhagyja a műtermet; az ily csunyaság érzését nemes szépsége és fiatalága durva megértésnek tekintette. — A bosszu vágytól eikapva, felhasználta azt a pillanatot, mikor a művész elfordult, hogy valami vázlatot előkeressen. Felugrott egy ócska szőnyeggel betakart magaslatra s oly állást foglalt el, mint Vénus mikor a habokból kelt ki. Szépsége ösztönében a helyes művészi állást foglalta el. Mikor a művész megfordult s tekintete az isteni alakra esett, elkáprázva ugrott vissza. De azután szó nélkül, hogy a gyönyörű jelenség bűbáját le ne rontsa, az anyag után nyult s Teréz anyóka ellentétes szobrát kezdte formálni. — „Az élet hajnala.“

„Az élet alkonya“ legyen e két pendant neve.

Es boldog órák voltak ezek a délelőttök, mikor Susette ült a művésznék. Műve gyorsan haladt előre, de mikor „A hajnal“ készen volt, nyugalma elveszett s a művész érezte, hogy szívében oly seb támadt, melyet a kegyetlen Vénus, ki csak egy pillanat szeszélyének engedett, sohasem lesz hajlandó behegeszteni. Mikor bevalotta szerelmét egy kaczer leány kiméltelen kaczagásával felelt, mikor kezét, szívet felajánlotta, — megvető orrfintorgatás volt a válasz. —

Az után elment s a művész nem látta őt többé.

*

Három hónappal később Campo-Saluti herceg, a párisi társaság legnagyobb bámulataira oltárhoz vezette a szép Susette de Prasles-t.

A következő napokban a lapok azt a leverő hirt hozták, hogy Rex a lángeszű szobrász, ki már néhány hete buskomor volt, Asniéresben — egy banya tárnájában főbe lőtte magát.

Fájdalommal látjuk, hogy éppen nálunk dominálnak és grasszálnak a hamis kegyelet apostolai, a mult idők félreértői és félremagyarázói. A magyar nemzet is megérezte az idők változását, a czélok és törekvések mássá válását, a magyar nép is tudja, hogy a körülmények változásával jövőnkért való küzdelmünk is más fegyverekre, más hadviselési módra szorul, mint a mult. Hanem az előre mutató irányban rövidlátók, s a hátratekintésben messzelátó kegyelhetősök erről nem akarnak tudomást venni, s részint balga meggyőződéssel, részint tervszerű czélzatossággal elébe állnak az előre haladás szekerének és a hagyományok temetőjébe akarják irányítani.

Talán tudják, hogy a munka korszakában csak úgy szerepelhetnek még, ha folyton azokat a sebeket érintik, melyek a nemzetnek valaha keservesen fájtak. Nem lehetnek, mert nem tudnak hozzá, orvosai, tepik tehát folyton a sebeket, s az új fájdalom közepette úgy tüntetik fel magukat, mint a régi fájdalmak — letéteményeseit. A betegek rokonszenveznek egymással s az új szenvedések képzelt betege sympathiát érez a mult szenvedések afektálóiával.

De hát az igazi korszellem, nem pedig a hangos szavauk ajkein dajkált, le fogja küzdeni a hátrafordított profétákat. A magyar nemzet a jövőért valómunkában is distingváltni fog a megamisított mult körül tánczolókat és az igaz mult nagy küzdelmeinek tanúságait levont jelen komoly munkásai között. A munka jegyében élünk, a jövőért dolgozunk. A jövő harciosa megérdemelt akkor a tiszteletet mint az, aki a multban teljesítette hazája iránt kötelességeit.

Az erdélyi első magyar nemzeti színjátszó társaság és Debreczen színészete.

Ezen társaság 1792-ben, az első évben, a „Fejérek“ igazgatása alatt, — 1793-ban pedig már Kócsi P. János kormányja alatt tartotta fenn magát; s mutatónyaival annyira megkedveltette magát, hogy az országgyűlés 1795-ben egy országos bizottságra ruházta a társaság ügyei intézését. Ezen bizottságnak br. Wesselényi Miklós volt a feje és a báró egész tevékenységét arra fordította, hogy a társulatnak mindenféle szükségletei beszereztesse.

A fő kormányzó és neje, a kir. kormányzó, az országos karok és rendek és számos főrangú nő lelkesen pártfogolták a társaságot.

Br. Wesselényi Miklós elöl járt jó példával. Sokan adakoztak a színjátszóktól szükségelt köntösökre s egyéb színészeti kellékekre, de annyi buzgóságot és adakozási készséget senki se nem fejtett ki, mint a báró.

A társaságról minden tekintetben ő gondoskodott, minden szükségletei az ő költségén készültek, a társaság adósságait ő fedezte, annak megélhetéséről ő gondoskodott; ezért nem csoda, hogy a társaságot általában a Wesselényi színjátszó társaságának nevezték el.

A társaság tagjainak a száma 30-ra fel szaporodván, Wesselényi azt gondolta, miszerint legjobb lesz, ha a tagokból a két magyar hazába „rajt“ bocsát ki.

Akkoriban a debreczeni országos vásár, — az ugynevezett szabadság — a legnagyobb népességű országos összejületek volt.

Magyarország és Erdély minden részéből tömérdek ur, gazda, kereskedő, mesterember gyülekezett össze a debreczeni szabadságra; s itt roppant forgalmat csináltak adás-vevéseik által, a mely két hétnél tovább tartott s a mellett a vásári látogatók mindentéleképen mulatták magukat.

A két magyar hazának minden vidékéről ide hordottak össze mindenféle áruczikket, — Erdély minden eladnivalóját, — a felséges szép paripákon kezdve, a brassói ladás fagygyu-gyertyákig és a legszebb prém-bőrökig; Erdélynek magyar, örmény, oláh és szász kereskedői fűszer, rőfös és vas portékákkal itt látták el magukat. Mézeshordókban színmézet annyit hordtak össze a debreczeni vásárookra, hogy belőlök gátat lehetett volna rakni.

A debreczeni országos vásárok egyuttal országos mulatságok voltak; a mulatni vágyó földesuri családok ide gyülekeztek együvé

s csengő-bongó pompás fogataikon nyargalásztak fel s alá a városban, ki a lóvásárra s esténként a vásári bálókra.

Egyszóval Debreczenben a négy országos szabadság ideje alatt: mindenféle portéka, áruczikk és multság kapható s feltalálható volt.

Br. Wesselényi Miklós jól és körülményesen ismervén a debreczeni országos vásár minőségét, legelsőbb is ide küldötte az első erdélyi játszó társaság „rajt“.

A Debreczen város levéltárában lévő szerződés szerint: „méltóságos direktor ur“ 1798-ik évi aug. 18-án szerződést kötött Debreczen város tanácsával, melyszerint 1798. évi nov. 1-én vette kezdetét az árenda ideje s tartott 1810-ik évi október utolsó napjáig; az árendális summa esztendőnként száz (100) réhnes forintot tett, de minthogy azt megelőzőleg már 1798-ik évi aug. és októberi vásárok alatt is játszott a társaság, tehát ezért méltóságos direktor ur 50 forintot fizetett.

A társaság színész-direktora Kócsi volt s mintegy 18 játszó tagból állott. A tagok a következők voltak: Kócsi P. János, Láng, Jancsó, Saági, Koncz, Sáska, Ernyi, Matolcsi, Molnár, Medve, Sely, Sáskané, Ernyiné, Kócsiné, Kontzné és Lángné.

Kócsi P. János Derecskén 1771-ben született. Szülei 1780-ban Erdélybe költöztek. Kócsi Sárospatakon, Kolozsvártt és Nagyenyeden tanult; a Splényi ezredben kadét volt. 1792-ben lett színész s korának legkitűnőbb tragikusává. Róla a „Magyar Kurir“ című hirlap 1800-ik esztendei január 15-ről a következőket írja:

„A magyar játszó társaság Debreczenben játszott a mult nyáron vagy 106-szor, a közönségnek nagy meglepődésével. A játszó személyzete között magát Kócsi ur a direktor mind hozzáfoghatlan játszása, mind jeles muzsikálása, mind a dekorációknak illendő ékes kifestése által magát mindeneknél inkább megkülönböztette. Tetszettek a közönségnek még különösen Sáska, Koncz, Ernyi, Jancsó, Saági, Láng urak — és Kócsiné, Sáskané, Ernyiné, Konczné asszonyok, kivált mikor tulajdon rollaikat játszották.“

Kócsi mellett vezér tagokként működtek: Ernyi Mihály, később Eder György és Wandza Mihály.

Debreczen város tanácsa megkötvén a méltóságos direktor ural 1798-ban az árendális szerződést, a „Fehérló“ térs udvarán azonnal deszka-színházat építtetett.

Ekként a debreczeni színészet 1798-ban anyagilag sikeresen biztosítva megalapított, miután a három nyári vásár ideje alatt Debreczenben az Erdélyből bejövő színészek nagy bevételeket csináltak.

Hogy a játszó-társaság fentartására szükséges költségek minél inkább beszereztesse, Wesselényi báró mindinkább több magyarországi és erdélyi városban játszatta társulatát és pedig Debreczenen kívül Szegeden és Pesten. E három városban a társaság dolgai menetele feletti felügyelés és ellenőrködés gyakorlása végett, helybeli tekintélyes egyéneket nyert meg a báró. — Név szerint Debreczenben előbb Meszena Sándor polgármester, ez elbetegesedvén, Szilágyi Károly főjegyző vezette és intézte a színészet ügyeit. Hasonló czélra Szegeden Vedress István földmért, Pesten Darvas Ferenc helytartósági tanácsost nyerte meg.

Ezen városokon kívül a társaságot Nagyváradra, Tokajba, Egerbe, Miskolcra, Aradra s több nagyobb városba küldötte és ezen városokba Szacsvai Sándor és Sebess Ferenc urak mentek a társasággal, mint a „méltóságos direktor“ meghatalmazottjai és felügyelői.

1806-ban az „Erdélyi nemzeti játszó-társaság“ személyzete jól felszaporodván, „a méltóságos igazgató“ akként intézkedett, hogy a társaságot két csapatra osztotta, hogy ily módon a kétfelé osztott társaság tagjai a két magyar hazát bejárják.

A Debreczenben menő tagoknak meghagyta, hogy a legjobb darabok szerepeit másolják le és e mellé néhány öltözetet adván, Ernyi Mihály vezérlete alatt Debreczen felé indította a „sansculotte“ nevezet alatti csoportot.

E csapatnak tagjai voltak: Ernyi Mihály és hitvese, András Elek, Murányi Zsigmond, Kántor Gerzson, Németi Sándor, Simonfi György, Lefevre Terézia később Murányiné, Szikszai Julianna stb.

E csapatnak Debreczenben oly jól ment a dolga, miszerint az négy hónap alatt 500 frtot érő köntösöket csináltatott.

Ezen társaság Debreczenből Szegedre ment át s itt ismét meglepően kedvező siker kísérte a fiatal társaság működését, a mi oly vakmerővé tette a fiatalágot, miszerint Ernyit rávétték, hogy Pestre menjenek játszani.

Ezen színész-csapat „Magyarországi színész-társaság“ nevezet alatt lett országosan híressé.

Mialatt a Pestre szokott „színész-raj“ Pesten erőlködött megélni tudni, — a kolozsvári rajjal is életbe vágó változások történtek.

1808-ban a kolozsvári színész-társaság érdemes igazgatója: Kócsi Pátkó János dicséretre méltó hitvesével együtt bucsut vett a színészettől és saját jószágára költözött. Helyébe — báró Wesselényi meghagyásából — Pestről Ernyi Kolozsvárra utazott, hogy Kócsi helyét elfoglalván, a kolozsvári társaság vezérletét atvegye s ezt ápril hónapban elébb S.-A.-Ujhelybe innen pedig júliusban Debreczenbe vezérelje.

Itt Ernyi a társaságot Meszena S. polgármester felügyélésére alá önként átadta.

Meszena felügyélésére alatt ismét oly jól mentek a társaság dolgai, hogy maga Wesselényi helyesnek találta, miszerint a társaság egész télen át Debreczenben maradjon. E végett a nemes város egy jó készületű, télen át is használatos nézőhelyet csináltatott. 1809-ben vissza akart menni a társaság állandó helyére, Kolozsvárra; de innen azon váratlan, szomorú híradás érkezett, hogy felejthetetlen gyámolgotó jöltevéjüket, a „méltóságos direktort“ a halál elragadta. Ennélfogva jobbnak találta a társaság, hogy télire ujlag helyben maradjon.

Mivel azonban Meszena polgármester egészsége meggyengült, tehát a társaságra való felügyeletet Szilágyi Károlynak, a városi főjegyzőnek ajánlotta fel. E jeles férfiú örömmel vette át a társaság igazgatását és azt jó állapotba helyeztette.

1810-ben a kolozsvári országos felügyelő bizottság és Wesselényi örökösai a társaság visszaemelését követelték. Hanem a társaság tagjai a debreczeni tanács által egyenként megkérdetvén, — Ernyi Mihály, Kántor Gerzson, Németi stb. és hitveseik aként nyilatkoztak, hogy ők örökösen Magyarországon maradnak.

A társaság jó része azonban visszament Kolozsvárra, hogy ott az 1810. évi ápril 10-re összehívott országgyűlés előtt játszanak; de azért Debreczenben is elég sok jó színész maradt.

1810-ben végképen megszakt az erdélyi színészettel való összeköttetés, mivel 1810 nov. 1-étől kezdve 3 évre Gulácsy Antal, Szabolcsvármegye táblabírája vette ki a debreczeni színházat 150 frt évi fizetésért.

T.

Irodalom.

* **Halotti és alkalmi imádságok.** Irta néhai Révész Bálint. Sajtó alá rendezte és kiadta Csiky Lajos ev. réf. theol. akadémiai tanár. Nemes és dicséretreméltó munkát teljesít Csiky Lajos a midőn Révész Bálintnak, a tiszántúli egyházkerület nagy nevű püspökének hagyatékait sajtó alá rendezi, mert így mindenki által megszerezhetővé, valósággal közkinccsé válnak azok a remek imák, a melyeknél szebbet csak kevesen irhattak. Azok a tiszta hitet, mély vallásosságot feltűntető, mesterileg kidolgozott imák, azok a holtak felett és egyéb alkalmakkor elmondott remek imádságok mind egyszerű szavak s ép azért találnak egyenest a szívhez. — Ben vannak a kötetben a Török Pál dunamelléki és Nagy Péter erdélyi püspökök temetésén elmondott imák, melyek mig egyrészt illően elsiratják a nagy férfiakat, addig megnyugvást szereznek az elhunytak rokonainak s mig elbucsztatják a holtakat, megnyugtatják az élőket. — A többi alkalmi imádságok is mind valósággal méltók arra, hogy bennök és általok a hívő lélek felemelkedjék az egék urához. A kötetben vannak halotti, alkalmi, betegekért mondandó imádságok, előfohászok és megáldások. Függelékül vannak még a kötethez csatolva konfirmációi beszédek. A kötet ára 2 forint 50 krajczár.

Somló Sándor, kiváló tehetségű költőszíne-
szünk előfizetési fölhívást bocsáj ki „B o l y o n-
g á s” című új verskötetére. Sokkal jobban ismeri a művelt olvasóközönség az „Elsőszerelmem” és a „Gorgo” poetikus nyelvű szerzőjét, hogyszem róla bővebben szólni szükségesnek tartanók. Az előfizetési fölhívás így szól: E kötetben 10 év (1882—92) alatt írt verseim javát nyujtom az olvasó közönségnek. Kisebbségi költeményeken kívül tartalmazni fogja: Az apród című a Kisfaludy társ. által jutalmazott költői elbeszélést. A szerzetes c. drámai költeményt, Falusi történet című nagyobb verseimet, hosszabb mutatványokat két kiadatlan pályanyertes drámai művem Ovidius és Nagyrovaggyó ből s a Lucanus c. drámai töredéket. A f. évi december hó végén megjelenő kötet 12—15 ivre fog terjedni. Előfizetési ára: 1 frt 50 kr, mely összeg f. évi december hó 1-ig nevére címezve Araera (színház) küldendő. Gyűjtőknek nyolcz előfizető után egy diszpéldány jár.

Különlék.

* **Az orosz trónörökös Bécsben.** Az orosz trónörökös, Miklós Alexandrovics nagyherceg, előre megállapított program szerint e hó 12-én, szombaton este 9 óra 25 perczkor érkezik Bécsbe. Ő felsége oroszországi vendégének udvari vonatot bocsát rendelkezésére, mely a kirendelt diszfogatokkal egyetemben Pontebánál fog a nagyhercegre várakozni, ki itten rövid ideig tartózkodik, s azután folytatja útját Bécs felé. A bécsi pályaudvaron Miklós nagyherceget az uralkodó és az uralkodóház Bécsben időző főhercegei fogadják.

— **A Hentzi koszoruzás újabb kísérlete.** A budai honvédszobor leleplezésének s ezzel kapcsolatban a Hentzi megkoszoruzásának ügyében Tisza László, a honvédegyesületek központi bizottságának az elnöke felkereste tegnapelőtt Degré Alajos alelnököt, a ki a központi bizottság multkori gyűlését összehívta, hogy vele egyes fontosabb dolgokra nézve megállapodásra jusson. Degré kijelentette Tisza László előtt, hogy a multkori gyűlés határozatát törvényesnek tartja és ha Tisza és társai továbbra is ragaszkodnak szerencsétlen tervükhöz, a Hentzi-szobor megkoszoruzását illetőleg, mindent el fog követni, hogy annak kivételét honvédtársaival együtt megakadályozza. Tisza László erre kijelentette, hogy nem fogja forszírozni a dolgot, az indítványt azonban mindenesetre meg fogja tenni a november 10-iki bizottsági ülésen. A gyűlés tegnap, csütörtökön, délután 4 órakor volt a vidadó-tér 1. szám alatt volt.

* **A postatakarékpénztár nemzeti szempontból.** A postatakarékpénztárnál a törvényes rendelkezéshez képest minden betevőnek, mint tudva van, csak egy betét könyvecskéje lehet s így a könyvecskék száma egytől a betevők számát is jelenti. Érdekes eredményre jutunk ennek folytán, ha a betét-könyvecskéket nyelvezet szerint összehasonlítjuk. Kiténik, hogy f. év elején érvényben levő 188.660 betét-könyvecske közül tisztán magyar volt 132.279 (70 1%)! magyar-horvát 7872 volt (4 1%), magyar-német 37.303 (19.2%), magyar-tót 7031 (3.7%), magyar román 29297 (1.5%), magyar szerb 1423 (0.7%), magyar ruthén 316 (0.1%), és magyar-olasz 438 darab (0.3%). Az intézet fennállása óta 300.650 tisztán magyar 14.476 m. horvát, 74324 magyar német 13920 magyar tót, 5887 magyar román, 2781 magyar szerb, 797 magyar ruthén és 941 magyar olasz betéti könyvecskét állítottak ki.

* **Halálos lövés.** Tegnap délelőtt Budapesten az üllői-uton egy fiu pajkossága s egy uriember meggondatlansága halálos balesetet idézett elő. Ugy tiz óratáj az üllői-uti állomásról befelé induló lovasuti kocsira felkapaszkodott Fodor István 13 éves fiu, a ki a szemétkihordásnál, mint csepenyüs van alkalmazva. A kocsi vezető mellett álló uriember ezt észrevette s éppen akkor lökte le a kocsiról, a mikor a városból jött kifelé egy vonat. A szerencsétlen fiu a lövés folytán a másik sínparra esett, a kerek alá került s szétzúzott fővel, balra terült el. Mire a közelálló rendőr odaért, az esetet felvenni, a fiut lelőző uriember futásnak eredt és sikerült neki egy mellékutcán elillanni. A fiu holttestét beszállították a törvényszéki

orvostani intézetbe, míg az ismeretlen uriember ellen gondatlanságból okozott emberölés miatt megindítják az eljárást.

* **Eladó leányok.** A győri pályaudvaron letartóztattak ma reggel nyolcz zirci (veszprémmegyei) parasztleányt. Valami amerikai leánykereskedő szöktette meg őket hazulról, de egy közbeeső állomásfőnök figyelmeztette rá a győri rendőrséget. Körülbelül ezer forintot s Amerikába szóló jegyeket találtak náluk. Hazaküldik őket szülőhelyükre. A csábító szintén a vonaton lehetett, de a rendőrség csak arra gondolt, hogy áldozatait megmentse.

A ki egyszer szeret.

Mikor Beregi Ida szép kis fejét oda hajtotta, a magas, barna Zsadányi Zoltán széles vállaira, s ez megfogva picziny bársony kezeit, — beszélt neki a hegyvidék festői szépségeiről, magas hegyekről, sudar növésű fenyő erdőkről, — a hegy csuesán omladozó vár regéjéről, lent a völgyben csörgedező kristály tiszta hegyi patakról, — domb oldalon fekvő egyszerű kis házról, mely egykor az ők boldog otthonuk lessz, — hol nem a fény, nem a pompa, de a szeretet, a meglegedés, a családi boldogság fog tanyát ütni.

Beregi Ida annyi áhitattal, boldogságtól kipirult arccal, örömtől könnyes szemekkel hallgatta, — hisz minden szó szívéhez szállott, minden szó vizshangra talált szívében, mert oly forrón, oly igazán szerették egymást . . .

Szuronyok villogása, puskák ropogása, ágyuk bömbölése, kardok csattogása, lovak dobogása hallatszik minden felől. A hon veszélyben, ellenség támadta meg. Minden karra szüksége van. Fegyvert fog öreg és ifju, nagy és kicsiny oltalmazni a hazát, védeni a szabadságot.

Zsadányi Zoltán is jött bucsuzni.

Szép nyári este volt.

A felkelő hold megvilágítja a helyet, hol ketten ülnek.

A lányka hozzá simul a szép barna férfihez, míg ez átölelve karsu derekát szeretetteljesen simítja meg a puha rózsás arcot.

Mindkettő hallgatag, szomorú, mindkettőjüknök megátszik a fájdalom . . . Az esti szellő megrázza a bokrot, a lányka megrezzen s erősebben simul szerelme tárgyához . . . mintha talán érezte, sejtette volna, hogy most kimul, most látja utoljára . . .

A kínos csöndet Zsadányi Zoltán remegő hangon szakítja meg. Nem mondott, nem tudott sokat mondani.

Megyek. Hi hazám, szólit a kötelesség. Erőt, bátorságot érzek magamban, küzdeni hazámért, harczolni érte. Ha Istenem segít, mire újra ébred a természet, új virág fakad a mezőn, mire még egyszer madár dal veri fel az erdők csöndjét, visszajövök . . .

Hogy fáj nekik a válás, mily nehezen tudtak elválni . . .

Elcsattant már az utolsó bucsu csók is, egy utolsó kézsorítás, egy utolsó bucsu pillantás, egy utolsó Isten hozzád . . . s midőn már Zsadányi Zoltán tántorgó lépteinek zaja is elhallatszódik . . . Beregi Ida csendes, elfojtott zokogása hallik a nyugodt éjben . . .

A harcz eldőlt. A honszeretet győzött, az ellenség csufosan fut . . . de dicső bajtársai közt ott fekszik Zsadányi Zoltán is, egy golyótól halálosan találva . . . Szemeit még egyszer felnyitja ajkairól még egyszer az Ida név hallik . . . s aztán örökre lecsukódik az a szem, melynek minden pillantása; elnémul az az ajk, melynek minden szava; s megszűnik dobogni az a szív, melynek minden dobbanása a Beregi Idáé volt.

A harczai *, már régen elmúlt, régen elhangzott. A nép már kipihente magát. A hon felett a béke terjesztette ki áldásos szárnyait. Az idő gyorsan telt. Napokra-napok, évekre-évek gyors egymásutánja következett. Hány év telt el azóta. Hányszor zöldült a rét, hányszor nyílt az ibolya, hányszor jött a fecske, hányszor verte fel csicsérgő madár sereg az erdők csöndjét. Az agok helyét, már új nemzedek foglalta el. Régi emberek helyét, új emberek töltik be. Azóta sokat változott minden.

Megváltozott maga Beregi Ida is.

Az egykor karsu sugár termet, már meggörnyedt; az egykor telt rózsaszínű arc, már beesett ráncokkal telt; az egykor picziny bársony kezek, már csontos, száraz kezékké lettek; az egykor holló fekete fürtök, már hófehérek. — Változott nála minden, csak egy nem: a szív.

Az még most is fiatal; az még most is ifjui hévvel, teljes erejével igazán szereti Zsadányi Zoltánt, kit ő még mindig vár . . . egyre vár . . .

Gödényházi ifj. Tar Gyula.

A boszú.

— Jelenet a törvényszék előtt. —

Nagy sirással és sóhajtozással, s vállan egy nagy pakkot cipelve, állított be egy kofa asszony tegnap a bírósághoz.

— Mi panasza van, jó asszony? — kérdik tőle.

— Jaj, jaj! végem van, oda vagyok! — zokogta. — Inkább ölt volna meg engem az átkozott.

— De mi baja van hát?

— Nagy az én bajom, tekintetes uram. Meg vagyok ölve, meg vagyok hulva.

— Mir hogy volna, hiszen itt áll.

— Az mindegy, végem van tisztára. Van nekem egy rossz uram, az Illés Gergely, a kivel nem élek együtt. A minap arra kért, hogy fogadjam vissza. Nem fogadtam, mert nem kell sem testemnek, sem lelkemnek. «Ezért megharagudott — és mit csinált velem az istentelen, a . . . a . . . !

— No, hát mit csinált?

Az asszony lekuporodott a pak mellé s elkezdte oldozni a zsák száját — majd nagy sirással kihuzott abból egy döglött macskát.

— Itt a czirmos. Milyen kedves egy állat volt! Oh, ha látta volna, tekintetes uram, hogy tudott hizelegni. Az uram, az istentelen, betörte a darabos-utcai lakásom ajtaját, míg a piaczon árultam, s beament lakásomba és kitekerte a szégyen czirmos nyakát. Itt van.

S letette a macskát a padozatra, azután ismét és ismét benyult a zsákba, hogy előszedje onnan egyensint a corpus deliktiket.

— Itt a tuli-piros, itt a pipi-piros keszkenőm, összehasogatta; itt a templomba járó babos rekli és szoknya. Nézze meg az ur, hogy tönkretette. Ez az alsó szoknyám, ez a kötőm, a csikos, ez meg a virágos, oda vannak mind. Itt van a tükrömnek a fája, ez meg a paraplé volt. Ez az ujdonat új téli cipőm, 2 frt 75 krért vettem. Nincs se oldala, se talpa.

Egyszerre ismét nagy sirásra fakadt Vajjon mi akadhatott a kezébe. Egy tyukot huzott elő nyakánál fogva.

— Ez az én kedves babos-tyukom, e meg a bubos. Itt a vörös kakas. Mind a háromnak kitekerte a nyakát. Oh, oh!

— No, hát csak menjen haza, majd bezárjuk a férjét.

— Micsoda, bezárják? Nem addig van a. Én követelem, hogy vágják le az urak mind a két kárttevő kezét.

— Az nem lehet.

— Legalább a fejét vágják le.

— Az se lehet, hiszen nem gyilkolt.

— De bizony gyilkolt. Megölt engem, megölte a czirmost, meg a tyukokat. Inkább az én szívembe szurta volna a kést!

És nagy sirással haladt lefelé a lépcsőkön, cipelve a tele zsákot . . .

N A P I H I R E K.

Határidő naptár.

Nagy néptanverseny vasárnap és szombaton d. u. 6 órakor a Margit-fürdőben.

Museum a kollegiumban a közönség számára nyitva van vasárnaponként 10 től 12-ig délelőtt.

Anyakönyvtár a kollegiumban a közönségnek nyitva dénteken 11-től 12-ig.

Nyilvános olvasóterem a kollegiumban, Hétfőn, Szerdán és Szombaton d. u. 3—6-ig nyitva.

A kir. ítélő tábla hivatalos órái d. e. 9—12-ig, é. u. 2—5 óráig. — Az igtató, kiadó hivatal és az irattár nyitva d. e. 9—11, d. u. 3—4 óra közt; vasárnap és ünnepnap d. e. 10—11 óra közt.

Nov. 12. Lukács László laczjalusi pléhános ellen esküdtzéki tárgyalás a törvényszéknel.

Nov. 12. Az érmelléki vasút igazgatósági ülése a városháza nagytanácstermében.

Nov 15. Délután öt óraker a színházi pályázati határidő lejáratá.

Nov. 20. A hatvan-utcai baromvásártéri vasut közgyűlése.

Nov. 23. Debreczen város közgyűlése. d. e. 10 óraker a városháza nagytanács-termében. Tár- gy: az alapszabályok módosítása.

1893. január 7. Katonai sorshuzás a városháza nagytanács-termében. Megjelenésre felhivattak az 1872-ben született ifjak.

— **Debreczen város közgyűlése.** Debreczen szab. kir. város novemberi közgyűlésének határnapját e hó 23-ára tűzte ki. A közgyűlést megelőzőleg e hó 15-én tanácsülés lesz gróf Dégendorf József főispán elnöke alatt, amelyen a közgyűlésen elbírálásra kerülő ügyeket s magát a tárgysorozatot állapítják meg. A város novemberi közgyűlésének felette érdekes tárgyai lesznek.

— **A Kossuth utca márványtáblája.** A városháza falát a régi czepléd-utca szegleténél ma délelőtt bontani kezdték. Üreget készítenek oda, hogy a hatalmas márványtáblát melyen aranybetűkkel ez a felirat áll: „Kossuth-utca” oda beilleszék. Sokan még mindig a régi czepléd utca elnevezést használják; vége lesz ennek már a holnapi nappal, amikor a márvány tábla betűi messzire eltűnnek. Az egész városban ez a legnagyobb és a legszebb utca nevét feltűntető tábla.

— **A debreczeni egyetem ügye.** Tegnap tartotta meg első ülését Budapesten az ev. ref. főgymnázium disztermében a református bölcseleti és theologiai új fakultások felállítására dol- gában a zsinat által kiküldött 15 ös bizottság, melyen jelen voltak: Kiss Áron a tiszántuli, Papp Gábor a dunántuli, Szász Károly a dunamelléki és Szász Domokos az erdélyi egyház kerület püspökei kívül Tiszakálmán, Décsy Lajos, Düll László és Fejes István. Debreczenből: Tóth Sámuel egyházkerületi főjegyző és Kiss Albert orsz. képviselő. A gyűlést Kun Bertalan tiszántuli püspök hívta össze, de ő a gyűlésen meg nem jelenhetett és az einöki tisztet — mint tegnap megirtuk — betegsége miatt el nem foglalhatta, helyébe ideiglenes elnöké Tiszakálmánt a dunántuli egyházkerület főgondnokát választották meg. A gyűlésen Tóth Sámuel olvasta fel a debreczeni kollégiumban létesítendő filozófiai tanár-képező fakultás tekintetében a tiszántuli egyházkerület jelentését, a mely szerint csak négy tanszék költségéről kell még gondoskodni, vagyis évenként 8000 frtról. Az erdélyi egyházkerület jelentését, mely a kolozsvári egyetemmel kapcsolatosan felállítandó theologiai fakultásra vonatkozik, Szász Domokos püspök terjesztette elő. Kolozsvártól a célnak megfelelő épület és berendezés, valamint konviktus is megvan, úgy, hogy mindössze három tanszék költségei várnak fedezésre. A jelentések tárgyalására Szász Károly püspök elnöke alatt egy al- bizottságot választottak, melynek többi tagjai Szász Domokos, Tóth Sámuel, Kiss Albert és Décsy Lajos, kik véleményes jelentést fognak a dolgról a szombaton tartandó újabb bizottsági ülésen előterjeszteni.

— **A holnapi sajtótárgyalás hőse.** Lukács László, a plébániájától püspöki rendelettel megfosztott oláh pap, kinek lázításaival a magyar törvényhozás is kénytelen volt már több ízben foglalkozni és ki, dacára magyar nemzetiségű voltának, következetesen izgat a magyar állameszme ellen, tegnap délután városunkba érkezett. Lapunk t. olvasói előtt nem ismeretlen hogy a hirneves román agitátor holnap, szombaton, sajtó utján elkövetett, nemzetiségi ellen való izgatás vádjával terhelten fog állani a debreczeni királyi törvényszék, mint sajtóbíró előtt. Debreczen városa független polgáraitól alakulandó esküdtszék lesz hivatta, hogy itélkezzen a véresszáju demagóg fölött, ki előtt haza, szülőföld, sőt oltár sem szent; ki csak azért, hogy a saját hiúságában és rut önzésében pöffeszkedő egyéniségének azok előtt az elvakított, egyszerű oláh parasztok, raffinrozott román pópák és dászkalok előtt némi fontosságot szerezzen, olyan eszközökkel dolgozik, amelyeket tisztességes ember nem szokott használni, annál kevésbé az Ur szolgálá- tára fölment pap. — Lukács Lászlót ezért a román agitátort, már több

izben volt alkalmunk jellemezni. — Nem hiszszük, hogy tévedünk, ha többször nyil- vánított nézetünket ezennel ismétljük és Lukács Lászlót közönséges reklám-hősnek nyilvá- nitjuk, ki előtt mindegy, akármilyen ügygel kap- csolatosan is, csak épen hogy a nevét említsék. Lapunk szerkesztőjének a mai délelőtt folyamán volt alkalmá, hogy a híres páromán pópával beszélhessen és e beszélgetés alatt azon meggyő- ződésünk csak megszilárdult, hogy Lukács László csak amolyan kasirozott hős, ki gyalázatos műveleteit az általa elbolondított, fanatizált tömeg előtt úgy tudja csoportosítani, hogy azok- ból az ő személye, mint a román eszmék önzet- len bajnoka, tűnjék ki. A törvényszék előtt ma délelőtt mutatkozott be, védője: Coroianu Gyula kolozsvári ügyvédrel együtt. Mődná a tár- gyalási termet megnézte, egészen elképedve je- lentette ki, hogy „ez a terem olyan szűk, hogy száznál több elvbarátja, kiket e tárgyalásra meghívott, nem fér el benne.” Ugy látszik, hogy a tisztelendő atya olyan közönséges komédiás, a ki úgy szereti, ha zsufolt ház előtt produkálhatja magát. — Ha esetleg „elvbarátai”-nak ide csődítésével azt akarta elérni, hogy románjai itt Debreczen- ben, a magyarság szívében, holmi nemzetiségi tüntetést kíséreljenek meg, akkor rá nézve félő, hogy nagyon mélyen beletörök a kése és saját magát sebzí meg az élével. Debreczen polgárai- nak a lelkiismerete sokkal tisztább, semmogy azt államellenes törekvések megtűrésével bemocskolni lehetne és sokkal tisztább, világosabb gondolko- zásuak, semmogy Lucaci uram raffinement-vel jelenetuzendő komédiájának a tendenciájában meg ne látná a reklám-hajhászás lólabát. Erő- teljesen fuvunk abba a tubusba, melyet Lu- caci u gunyosan említett előttünk s a melynek szövege bizonyára elhat odáig, hol itélmi fognak fölőtte, a lázító fölött! A holnap tartandó vég- tárgyalást a törvényszék elnöke: dr. Igártó Sándor személyesen fogja vezetni; a vádhatóság- got pedig dr. Csernán Vincze, kir. főügyész fogja képviselni. — Az esküdték, kik közül a végtárgyalás esküdt-székét meg fogják alakítani, — a következők: Kardos László kereskedő, Oszvart Ferencz ügy- véd, Géressy Kálmán tanár, Dr. Varga Géza orvos, Dr. Tüdös János ügyvéd, Pápai János tanító, Liszka Nándor tanár, Dr. Király Ferencz orsz. gyűl. képviselő, Buday József birtokos, Komlóssy Arthur ügyvéd, Dr. Bacsonyi Lajos tanár, Tordai Gábor ügyvéd, Nemes Zoltán megyei tiszt- viselő, Dr. Kenézy Gyula orvos, Varga Ferencz építész, Szentkirályi Tivadar kereskedő, Márk Endre ügyvéd, Tarbai József órász, Dr. Irinyi Ist- ván ügyvéd, Ábrahám László ügyvéd, Jobbágy János birtokos, Szűcs Mihály tanár, Dr. Kemény Mór ügyvéd, Balogh Ferencz tanár, Szedlák Jó- zsef szabó, ifj. Gyarmati István mészáros, Szilágyi Imre ügyvéd, Szikszay Gyula birtokos, Tóth Béla gyógyszerész, Des Combes Henrik ügyvéd, Bár- dos Géza biztosítási hivatalnok, Szöllőssy János megyei tisztviselő, Tóth Lajos birtokos, Beke László kereskedő, Domokos Kálmán tanár, Bu- daházy Miklós bank hivatalnok. Póttagok: Sass Béla tanár, Dávid Sándor tanító, Kovács Gyula megyei tisztviselő, Beczner Frigyes tanár, Serli Ede órász, Baum Miksa kereskedő, Huttflész Kázmér birtokos, Dr. Ujfalussy József orvos, Kas- szanyiczky Endre kereskedő, Pap Lajos távirász, Huber József szabó, Balogh Imre ügyvéd.

— **Az ügyvédi kamarai választás.** A jövő hónapban lesz meg a kamarai tisztújítás, a mely iránt a legnagyobb érdeklődés mutatkozik, ugya helybeli, mint a vidéki ügyvédek körében. Eddig a következő háromféle szavazó lapok forognak azoknak a kezein, kik egyik vagy másik párthoz tartoznak. A kamarai bizalmas értekezlet jelölése szerint, elnök: Dr. Kola János kir. tanácsos, elnökhelyettes: Szilágyi Károly, titkár: Dr. Tüdös János, ügyész: Des Combes Hen- rik, pénztárnok: Kovács József. Rendes vá- latmányi tagok: Komlóssy Arthur, Os- várth Ferencz, Márk Endre, Juhász Ig- nác, Dr. Popper Mór. Ábrahám László Póttagok: Dr. Irinyi József, Nagy Sándor, Dr. Orbán József, Dr. Márton Kálmán. — Vidéki választmányi tagok: Nyiregyháza z- ról: Dr. Heumann Ignác, Kis-Várdá- ról: Rézler György, Szolnokról: Pó- lya Béla. Ezzel szemben még kétféle jelölés van. Az egyik párt szavazólapja a következő:

Elnök: Dr. Kola János, elnökhelyettes: Bodnár István Nyiregyházaról, titkár: dr. Tüdös János, ügyész: Des Combes Hen- rik, pénztárnok: Kovács József Rendes választ- mányi tagok: Ábrahám László, Dr. Bal- kányi Miklós, Dr. Kardos Samu, Komlóssy Arthur, Dr. Nagy Lajos. Póttagok: Márton Imre, dr. Popper Mór, Szinai Gyula, Szöllőssy János Vidéki választmányi tagok: dr. Heumann Ignác Nyiregyházaról, Rézler György Kis-Várdáról és Pólya Béla Szolnokról. — A harmadik párt jelölése szerint: elnök dr. Kola János, elnökhelyettes Komlóssy Arthur, titkár Ta- kács Ferencz, ügyész Des Combes Hen- rik, pénztárnok Kovács József. Választmányi rendes tagok Debreczenből: Osvárth Fe- rencz, Márk Endre, dr. Balkányi Miklós, Márton Imre, Ábrahám László. Nyire- egyházaról: Bodnár István, dr. Heu- mann Ignác. Szolnokról Pólya Béla. Választmányi póttagok: Simonffy Ist- ván, Nagy Sándor, dr. Orbán József, dr. Tüdös János.

— **A város gazdasági és intéző bizottsága** Bészler Lajos tanácsnok elnöke alatt, a városháza kis tanács-termében e hó 13-án, azaz vasárnap délután 3 óraker, ülést tart. Az ülésen számos, a gazdaközönséget közelről érdeklő ügy kerül elintézés alá.

— **Kiss Áron püspök Nagy-Kállóban.** A nagy-kállói református egyház, monumentális tornya és temploma restaurálása alkalmából, fé- nyes ünnepélyt rendezett a napokban, melyen az egyházmegye papsága és a világi polgárság is tömegesen részt vett. Nevezetesebb mozzanatai voltak az ünnepélynek a következők: A délelőtti isteni-tiszteleten szép imát mondott Kiss Áron püspök, nagyhatású beszédet mondott Lukács Ödön, esperes; részleteket olvasott fel az egy- ház történetéből Görömbéi Péter, lelkész; mig Sáfrány Zsigmond, téglási lelkész, az ur vacsoráját osztotta ki. Az egyház — mint nekünk írják — a nagyszámu vendégeket fényes ebéddel látta el. Délután lelkész-értekezlet volt, este pedig sikerült hangverseny és táncz fejezte be az ünnepélyt.

— **A kórházi gondnok végkielégítése.** Rápoti Nagy Károly, a város közkórházának évek során át volt gondnoka, beadta a városhoz lemondását s nyugdíjaztatása helyett végkielégí- tését kérte. A városi tanács véleményezésre a nyugdíj ellenőrző bizottságnak adta ki a vég- kielégítésre vonatkozó kérelmet, mely tegnap tartott ülésében vette azt elbírálás alá. A bizott- ság, mely kizárólag ez ügy elintézésére ült össze, rövid eszmecsere után ezer forintban ja- vasolta a végkielégítés megadását. Ez azonban jóváhagyásra még a városi tanács ülés e hó 23-án tartandó közgyűlés elé kerül. Valószínű, hogy Kovács Sándor kórházi gondnok alásá- bani megerősítése is e hó közgyűlésen törté- nik meg.

— **A debreczen-hajdu-nánási vasut igazga- tósága** holnap, e hó 12-én délután 3 óraker, a városháza nagytanács-termében ülést tart, melyen a harc alatt álló órház ügyében, tekintettel a miniszter intézkedése és a helyszini szemlét esz- közlő bizottság véleményére, hozza meg hitá- rozatát.

— **Ideiglenes előléptetések a város főszám- vevőségénél.** Kovács Sándor számtiszt, ma kapta meg a végzést arra nézve, hogy a város közkórházánál a gondnoki állást betöltse. Eltá- vozásával Simonffy Imre polgármester és Szabó József főszámvevő helyébe ideiglenesen Kondor Kálmán számvevőségi gyakornokot léptették elő Sipos György, a ki szintén a számvevőségénél van alkalmazásban az alapítvá- nyi pénztár mellé osztották be.

— **A hatvan-utca baromvásártéri vasut** részvényesei előértekezletet tartanak folyó hó 13-án vasárnap d. e. 10 óraker a városháza nagy tanács-termében, a mikor a folyó hó 20-án tar- tandó közgyűlés tárgya — a szándékolt-egyesülés a helyi vasutal — kerül megbeszélés alá. Miért is kéretnek a t. részvényesek, hogy minél nagyobb számban megjelenjen sziveskedjenek.

— **Az aradiak Debreczenben.** Az aradi színházi-bizottság tagjaiból, és az ottani hírlapok képviselői közül többen a ma délutáni személy- vonat egy külön szalon kocsjában Debreczenbe érkeznek, hogy itt három estén át a színtársulat előadásait megnézzék. Az Aradról érkezők, kik

mindannyian Leszkay András szinigazgatónak a vendégei, a következők: Szöllőssy János tanítóképezdei tanár, dr. Barabás Béla országgyűlési képviselő, hirlapíró, Edvi Illés László az aradi ipartestület titkára, hirlapíró, Simay István és Tiszti Lajos az „Arad és Vidéke” munkatársa. — Az aradiaknak Simonffy Imre, városunk polgármestere sietett előzékenyen felajánlani a város páholyát mind a három estélyre, amelyeken a színházi előadásokat nézik meg.

— **A megtámadott főbíró.** Ma délelőtt érdekes végtárgyalás volt a törvényszék előtt. Csordás Sándor p-ladányi lakos állott vádlottként, aki körülbelül 2 évvel ezelőtt kissé pityókás állapotban a község házához ment s ott a főbíró éppen nem válogatott kifejezésekkel illette. Mielőtt a városházára ment, Mezey Albert és Nagy Gabr. csendőrt is megtámadta s azokat becsületében megsértette. Mind a hárman panaszt adtak he ellene, de Csordás Sándor arra sem sokat hederített, sőt a kitűzött végtárgyaláson meg sem jelent. Így történt aztán, hogy a mára ismétellen kitűzött végtárgyalásra csendőr vezette elő. Csordás nem akar tudni a sértésekről semmit, azt állította, hogy ő be volt rugva, nem tudta mit csinált s nem is emlékszik semmire. De a főbíró Baranyi Albert mellett több tanu vallott, — a kiknek vallomásaival kétséget kizárólag beigazoltattott, hogy Csordás nagyon megsértette a főbíró, azzal szemben olyan kifejezéseket használt, mely méltán hívta ki a főbíró elégtételét. A törvényszék a vádlott meghallgatása után néhány percnyi tanácskozásra vonult vissza és azután hirdette ki az ítéletet. Csordás a büntetőtörvénykönyv 264-jk §-ába ütköző nyilvános becsületsértésben vétkesnek mondotta ki s ezért hat hónapig fogház büntetéssel sújtja. A vádlott belenyugodott a törvényszék ítéletébe.

— **Egy női Jack.** Két, ugy látszik roppant ijedős természetű ember aláírásával levelet vetünk, melyben arról panaszkodnak, hogy egy előkelő urhölgy nem kevesebbet akart, mint a szóbalányi hasát felválni. A levelet eredeti ortografijával itt közöljük:

Kelt Debreczen.

Tek. szerkesztő ur nagyon szépen felkérjük hogy legyen szives ezt a hirt a hirlappa hirdetni. A napokba történt, hogy egy igen előkelő urházban a szóbalány egy kis kenyeret kért az aszszonyjától és az a val fenyegette, hogy fel vágja a hasát, R. W. és R. B. alázatos szolgálja.

— **Véres verekedés.** Künn a város szélén a vám sorompónál verekedést szeniroztak drótos tótok. Bepalinkázva erősen kiabáltak ott s midőn a vámőr, Turcsányi megintette őket, még nekik állt feljebb, a vámőr erre annyira dühbe jött, hogy egy drótos tótot fejbe ütött a keze ügyébe kerülő vasvillával. A tót fejét teljesen elborította a vér, de azért a saját lábán állt odább társával együtt.

— **A rendőrfőkapitányság** következő sorok közlésére kérte fel lapunkat: Közhírré tétetik, miszerint a m. kir. kormány által, a kolera tova hurczolhatása meggátlása céljából, a forgalomból jelenleg kitiiltott árukon kívül, Horvát Szlavon országba még a következő áruk, u. m.: disznó- és ludzsir, fagygyu, szalonna, jutta, szalámi, sódar, ócskaszák, mindenféle gyapju, sárgarépa, burgonya, be nem szállitható.

— **A debreczeni munkás dalegylet.** f. év Szept. 11-én tartott zászlófelavatási ünnepjének költségeire utólag a következő adományok folytak be: Dr. Varg. Géza 1 darab csász. arany. Kranauer Gyula 5 frt. Bucsay István 5 frt. B. J. 4 frt. Matolcsi István 3 frt. Viola Alajos 50 kr. Miskolczról a következő adományok folytak be: Szabó Gyula 2 frt. Énekes Béla 1 frt. Somogyi Gyula 1 frt. Popovics Károly 1 frt. Güllmár Gusztáv 1 frt. Komjáthy 1 frt. N. N. 50 kr. Kemétrky J. 50 kr. Popovics Antal 1 frt. Téglás Erzsébet 1 frt. N. N. 50 kr. Dr. Frumm 1 frt. N. N. 30 kr. Fogadják e nemes szívű adakozók a dalegylet nevében hálás köszönetünket. Kurian Gyula jegyző, Zech József pénztárnok.

— **Elveszett** egy kávé-szinű kutya, mely Szuskuli névre hallgat. A megtaláló jutalomban részesül az I. ker. rendőrfőkapitányságnál.

Színház.

Debreczen, nov. 11.

Bánk-bán.

(Diszeloadás, Katona József születésének száz éves fordulóján.)

Az ország minden nagyobb színházában ünnepséget ült tegnap és ünnepet ül ma a színház. A magyar dráma gyöngye félreismeret, lángeszű írójának: Katona József születésének 100 éves fordulóját magyar színpad méltóbban nem ünnepelheti meg, mint ha ez örökbecsű drámát adatja elő.

Diszeloadásnak volt „Bánk-bán” előadása a színpadon jelezve; mi a diszból azonban csak az első felvonásbeli nagy terem oszlopaira felaggatott trikolorokat láttuk. Nem kárhozzathatjuk eléggé a színháznak a közönséggel szemben mutatott ama tapintatlan eljárását, hogy „Bánk-bán” szerepeit ennyire összeforgatta a kiosztásnál; volt alkalmunk ez év március 15-én „Bánk-bán”-t ugyanetársulattól sokkal sikerültebb előadásban látni, pedig akkor a színház nem idézte föl Katona József szellemét.

Tompá, a czimszerep személyesítője, ambiciozus fiatal színész, kinek mélyebb szenvedélyek kifejezésére van temperamentuma is, de Bánk személyesítésére hiányzott játékában az imponáló nagyuri méltóság, annyira, hogy Peturral (Péterdi) való jeleneteiben nem ő, hanem Petur volt a dráma központja. Az első három felvonásban nem csak a méltóság teljes hiányát konstatáltuk játékában, de előadasi módorában a hazáját szerető, hitvese elcsábítása miatt szívében mélyen sebzett hőst, hanem egy kenetes hangon, ajtatos éneklő kánzsás barátot láttunk.

Mindazonáltal el nem tagadhatjuk Tompa érdemét a törekvésért, melylyel szerepét szépen megalakítani igyekezett. Az utolsó két felvonásban voltak sikerült jelenetei; így a negyedik felvonásban Gertruddal való páros jelenete, kinek szerepét Szilágyi Berta sablonos hősnői allűrökkel játszotta meg.

Melindát Angyal Ilka játszotta; hangjának törékeny timbre-je őt a szentimentális szerepekre praedestinálja, azonban Melinda alakításában még ennek a képességeknek a kifejezését is sajnosan voltak kénytelenek nélkülözni.

Két szép és a diszeloadás diszéhez méltó alakítást láttunk; ez Péterdi Petur bánja és Balassa Biberachja volt. Tiborez kicsiny, de a kor jellemzését feltűntető szerepében Puspóki ilyekezettel játszott, azonban játékában többet fedeztünk fel vigjátéki momentumot, miut Bánkbán keretébe illő drámait. Kisebb szerepekben kitűntek: Fenyevesi (II Endre), Szendrei (Ottó hg), Bács (Mikhal bán), Közönség szépszámmal, a mi azt mutatja, hogy Debreczen város közönsége érdeklődik a drámái előadások iránt, különösen ha azok a tegnapi előadásnál jobban sikerülnek.

Ingatlanok forgalma

v debreczeni kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságánál f. évi október 29-től nov. 5 ig.

1. Pusztay Sándor és neje Áron Ilona veszik Somogyi Pál és neje Kása Ilona sestakerti szőlője egy részét 2050 frtért. — 2. Tóby István veszi Hegedűs Julianna Csóka Józsefné és társa új földét 2561 frt 75 krért. — 3. Nagy Bálint és neje Kovács Julianna veszik öz. Szabó Ferenczné Debreczeni Julianna földét 240 frtért. — 4. Vas András és neje Pap Zsuzsanna veszik Szabó Ferenc és neje Debreczeni Julianna földét 190 frtért. — 5. Szabó József és neje Kis Zsuzsanna veszik Ecseai József és társai ebsi tanyabirtokát 900 frtért. — 6. Kaufmann Emmanuel és neje Weiszmann Eszter veszik öz. Kékényessy Sándorné Draskovics Karolina burgondia-utca 38. sz. házát 5700 frtért. — 7. Vilmányi Erzsébet veszi Vilmányi Ferenc elepi tanyabirtoka 1. r. illetőségét 1000 forintért. — 8. Vajó András és neje Kis Julianna veszik Erdős István és neje Mike Julianna csapókerti szőlőjét 100 frtért. — 9. Rác Sámuel és neje Székely Erzsébet veszik Rác János és Rác Mária Kozma Ferencné ondódi földét 700 frtért. — 10. Kozma Ferenc és neje Rác Mária veszik Rác János és Rác Sándor csapókerti szőlője és új földét 750 frtért. — 11. Harsányi Eszter Róza Sándorné veszi Roncsi Gábor és neje Major Zsuzsanna csapókerti szőlőjét 660 frtért. — 12. Paczelt János és

neje Arsonics Aloizia veszik öz. Kecskés Andrásné Juhász Zsuzsanna és társa libakerti földét 2000 frtért. — 13. Berliner Ábrahám veszi Tuka Kálmán és neje Kis Laura nyil-utca 3083. sz. házát és csapókerti szőlőjét 1000 forintért. — 14. Kádár István veszi Balogh Julianna öz. Szűcs Mihályné n.-mester-utca 1044. sz. házát ondódi földével 8000 forintért. — 15. Ménes János és neje Szász Mária veszik Darabos Sára Kis Gáborné kut-u. 3253. sz. házát 750 frtért. — 16. Kovács Péter és neje, Nagy Zsuzsanna veszik Kálmán Julianna és társai golya-utca 534. sz. háza és ondódi föld illetőségét 500 frtért. — 17. Kálmán Péter és Kálmán Sára, Gyöngyösi Péterné veszik Kálmán Julianna és társa háztelki kétnegyed-rész illetőségét 200 frtért. — 18. öz. Füredi Józsefné, Fedor Eszter veszi özvegy Fedor Józsefné, Koszorus Julianna liba-kerti hr. 1153. sz. házát és annak ford. egyharmad-rész illetőségét 700 frtért. — 19. Beitner Ábrahám veszi Thamassy Kálmán új földét 3600 frtért. — 20. Berecski Istvan és neje Tar Zsuzsanna veszik Faragó András és társai Kis szappanos-utca 550. sz. ház és ondódi földét 4900 frtért. — 21. Vég Gyula veszi, öz. Szabó Mihályné Harmati Ágnes ondódi földét 700 frtért. — 22. özvegy Szabó Sándorné Pfanschmid Teréz veszi, özvegy Félegyházy Józsefné Losonczy Julianna ondódi földét 800 frtért. — 23. Nagy Sándor és neje Pásztor Zsuzsanna veszik, Cupó Mária Király Lajosné szőlőjét 140 frtért. — 24. ifj. Niházy Dániel veszi id. Niházy Dániel és neje Czeiring Zsuzsanna Zugó-utca 1504. sz. házát 1000 frtért.

— **A magyar kir. meteorológiai intézet időjelzése november 11-én:**

(Távirati tudósítás. Érk. 3 óra 45 p.)

v = változás nem várható.

REGÉNYCSARNOK.

Hazugságok.

— Regény. —

Irta: Bourget Paul, fordította: Kuti Zsigmond.

10

A szerelmes és az „ujoncz.”

A két író a kocsiba ült, mely örült sebességgel elrobogott.

René és Klaude szólanul ültek egymás mellett.

Midegyik saját gondolataival volt elfoglalva. René Rozáliára gondolt, kit ma bucsúzás nélkül hagyott el. Ugy tetszett neki, hogy ébren álmodik, mert azon lény, ki egykor szegényen, ismeretlenül járt-kelt ezen utcákon, oly kevéssé hasonlított azon emberhez, ki e perczen e fényes fogatban ül; e mellett híres ember volt, hisz egész Párizs rajongott érte — és gazdag, mert a „Sigisbée” eddig 25000 franknyi hallatlan, magas összeget jövedelmezett... És a „Sigisbée” még többet is fog jövedelmezni, mert a közönség kedvenc darabjává lett. A másik szindarabja sem kerül le egyhamar a szinigazgatók repertoírjáról; a most megjelent regénye is nem megvetendő összeget fog jövedelmezni. De mindezek csak előfutárjai lesznek irodalmi tevékenységének.

Oh, ő sokat akar dolgozni, sokat keresni és — híres, nagyon híres ember lenni; és hogy ezen uton már most is haladhat, azt barátjának köszönheti. Erzelmeinek ezen hatása alatt önkénytelenül Klaude keze után nyult.

„Mily jó is volt ön hozzám Klaude barátom” szót, hévvel megszorítva annak kezét. „Ha ön nem bátorít, ha nem dicseri irodalmi termékeimet, soha sem mertem volna önnek „Sigisbée”-t megmutatni és így természetesen azzal sikert sem arathattam volna. Ga ön Komof grófnénak nem beszélt volna rólam és darabokról, azt ott soha sem adták volna ily társaságba. Oh ha tudná mennyit álmodtam arról a világról, a hova most visz, a hol minden nő maga egy remek költemény...”

„Csak lelke is volna ezen nőknek, — szólt közbe keserűséggel Klaude.

„Valóban csudáalom naivitását! Hát ön komolyan hiszi, hogy azért, hogy önt Komof grófné fogadja, darabját a mai estélyen előadják és — valószínűleg megtapsolják — már ezzel ezen társaságba be is fogadják?”

Nagyon téved! Más tehetséges íróhoz hasonlóan önt is bevonják — mert az arisztokraciának egyik hiusága a művészetnek maecenasá lenni — de hasonrangunk soha sem ismerik el. Elfogadják, ki is tüntetik, de kísértse csak meg e

körből élettársat keresni, és majd látni fogja... Oh ha közelebről ismerné, ezen gyöngéd, előkelő, aristokrata hölgyeket! Alig van köztük egykettő, ki igaz érzelmeiket táplálna szívében. Többnyire sivár lelkűek!

René tudta, hogy barátja eme pessimistikus hangulatának és kifakadásának valamely nő lehet oka, azért így szólt barátjához: „Ugyan mit vétett magának Colette?”

„Hogy mit vétett nekem? ... Hát ha tudni akarja, miként jártam Colettel én a híres pszichológus és nőismerő, hát elmondom! Nem beszéltem még önnek, hogy Salvaneyre féltékeny vagyok? ... Ön nem ismeri Salvaneyt, az egy világi, még pedig a javából, a ki kopasz fejével, hosszú orrával és sekkönyvével kezében hódításokat tesz, mert — telivérű anglus, a ki még a veli herceggel is vetekedik. Így pl. elmúlt évben három hónapig lakott Flórenczben és dícsereket, — én fultanu voltam — hogy ezen idő alatt nem viselt inget, melyet nem Londonban mostak és vasaltak volna. Hígyje meg ezen világban — melyért ön annyira rajong — ez többet ér, mintha világra szóló műveket írna... Nos és ezen ember udvarlását Colette elfogadja. Ép oly gyakran látható páholyában, mint én.”

„Ma reggel elmentem Colettehez. Noha tudtam mindent, mégsem akartam elhinni. Egy Salvaney! Csak akkor érthetné meg teljesen csudalkozásomat, ha ezen embert látná... Valóban, valóban lehetetlen! Hisz ismeri Colettet, az ő szép, szelid szemeivel, kiváló szépségével és elragadó megjelenésével... Beh kár érte! ...

Tehát, a mint mondtam, ma nála voltam. Levelet hoztak számára. Az új, még nem iskolázott szolgálta elég ostoba volt jelenteni: „Salvaney úrtól van, a válasza várnak.” Pár perczel előbb épen azt bizonyította, hogy Salvaney udvarlását nem fogadta és nem is fogadná el soha.

Colette a levelet kezében tartá. Elég balga voltam azt hinni, hogy a levelet megmutatja, már csak azért is, hogy meggyőzzön gyanum alaptalanságáról. A levelet kezében tartva, rám nézett. „Jól van, majd válaszolok” szökö a várakozó szolgálhoz.

„Megbocsát, nemde” szökö hozzám és a mellékszobába távozott. Ön ugy-e bár azt hiszi, hogy pálcám és kalapom véve, ott hagytam a hűtlent, hogy soha többé vissza ne térjek hozzá... Téved maradtam. Kevés vártatva Colette visszajött, csemetett és átadta a Salvaney inasának a feleletet. „Haragszik?” kérdé tőlem. Hallgattam. „Olvasni akarta volna a levelet?” Ismét nem válaszoltam. Szép homlokát összeráncsolva tovább beszélt:

„Nem azt nem fogja tenni; a levelet elégettem. Hisz csak azon kérdést tartalmazta, hogy a jövő héten tartandó álarcos bálra egy dominóra való mintát kölcsönöznek... de már csak azt akarom, hogy szavainak hitelt adjon...”

(Folyt. köv.)

Legujabb.

Wekerle Sándor miniszterelnök.

Budapest, nov. 11. (A „D. H.” eredeti távirata.) Bécsből, hiteles forrásból ide érkezett tudósítás alapján konstatálhatom, — hogy **Ő Felsége ma délelőtt Wekerle Sándort a kabinet alakításával megbizta és Wekerle a megbízást elfogadta.** Ő felsége elé terjesztett programját a király tudomásul

vette. Az új kormány abban a helyzetben lesz, hogy a házassági jognak a kötelező polgári házasság alapján való szabályozását bejelentse.

Kállay Béni közös pénzügyminiszter nyilatkozata szerint a kibonyolódás átmeneti korszakot nyit meg és pedig átmeneti kormány Wekerle elnöksége alatt; a budget letárgyalása után a szabadelvű- és a nemzeti párt egyesülése, a minek természetszerű következménye egy **Apponyi-miniszterium lesz.**

Az erdélyi magyar színészet száz éves jubileuma.

Kolozsvár nov. 11.

(A „Debreczeni Hirlap” eredeti távirata.)

Az ünnepély tegnap este vette kezdetét, a mikor a kolozsvári nemzeti színházban „Bánbán” fényes kiállításal került színre.

Ma délelőtt fél tizkor gyűltek össze a meghívott vendégek a vármegyeház nagytermében. Innen indultak hosszú sorban a gróf Rhédey-féle házhoz, ahol a ház falába beillesztett emléktábla leleplezése volt.

E házban kezdtek ugyanis meg — ezelőtt 100 évvel — a magyar előadásokat. Az emléktábla szövege a következő: „Ebben a házban kezdette meg előadásait az első magyar nemes színjátszó társaság 1792. november 11-én „Nyelvünk dicsőségére és a nemzeti tiszta érzés gyarapítására.” Ennek emlékére helyezte ide a táblát a százéves ünnepet rendező bizottság 1892. november 11-én, a ház tulajdonosa, báró Horváth Ödönné szül. gróf Rhédey Johanna nemes adományából.” A tábla svéd gránitból készült, rokokó stílusban tartott díszítésekkel. A leleplezéskor a kolozsvári dalegyetek a Szózatot énekelték, a mely után Gyarmathy Miklos alispán, bizottsági alelnök ünnepi beszédet mondott. A leleplezési aktus a Hunusz éneklésével ért véget. Ezután tartották meg az Erdélyi irodalmi társaság diszülését, a melyen az elnöki megnyitó beszédet gróf Kun Géza mondta. Felolvasást tartott dr. Ferenczi Zoltán és dr. Csernátoni Gyula. Saját ünnepi ódáját E. Kovács Gyula szavalta el. A diszülés után diszebed következett a városi vígadó nagytermében. Ma este 7 órakor veszi kezdetét a színházban a jubileumi diszeledés érdekes és gazdag programmal.

A kolera Budapesten.

Tegnap óta a halottak száma emelkedett, míg a megbetegedések száma változatlan maradt. A balparti barakkórházban tegnap volt 73 beteg, ma 7 újat vittek be. Tegnap 1, ma 7 beteg halt meg, s míg tegnap senkit, ma 3 beteget bocsátottak el gyógyultan. Ápolás alatt maradt 71 beteg.

DEBRECZENI VÁROSI SZÍNHÁZ

I. Idény bérlet 38. szám. II. Kis bérlet 18. szám. Páros.

Holnap szombaton 1892. november hó 12-én.

A boszorkányvár.

Vig operette II. és III. felvonása.

SZEMÉLYEK:

Gr. Kányavári Villibald, a Kányavár ura	Balassa	Szendrei
Kakasdi Ervin,	—	Czakó
Bonneville Jean	burátai	Sarai
Capponi Gusztáv	—	Órly Flóra
Coralle	—	Madurovics
Laura	színésznők	Tóth Berta
Rozamunda	—	Tóváry Anna
Stella	—	Rónaszéki
Lámotte, Kányavári udvgrmestere	—	Lecsarekné
Klári néni	—	Margó Czélia
Veruska unokasuga	—	Sólyom
Jócsi, csordás Mihály gazdánál	—	Hunyadi
András, kecskés bojtár	—	Kovács Fári
Egy kövér lány	—	—

Est megelőzi:

Csikós

Népszimű. I. felvonásának változása.

Személyek.

Karvasi Antolf	—	Szendrei
Bencze, rokona	—	Peterdi
Bálint	—	Németi
Rozsi, leánya	—	Órly Flóra
Vámosi, rektor	—	Püspöki
Bandi, csikós	—	Hunyadi

Holnapután vasárnap 1892. november hó 13-án bérlet folyamban.

A szerencsefia

Operette.

Dr. Fráter Imre

specialis gyermek-orvos,

(a budapesti „Stephania” gyermek-kórház volt orvosa.)

Lakik:

nagy-várad-utca, 2122. sz. a.

Rendel a napnak bármely órájában.

Táncztanítási jelentés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudására hozni, hogy előnyösen ismert táncziskolámban a legkönnyebben fölfogható táncztanítási módszerem mellett az összes szükségelt tánczokból oktatást adok.

Tanulók felvétele:

a mai naptól táncziskolámban K-Várad-u. (timártársulat gyűléstermében) este 7 órától — vagy levélelileg bárány-u. 2412. szám.

Debreczen, 1892. november 8.

Schaf János,
táncztanító.

SZŐNYEGEK,

Függöny, ágy- és asztalterítők
butor szövetek, viaszkos vásznak
nagy választékban

SZABÓ LAJOS fiai cégénél.

GRÓF ESTERHÁZY COGNAC

LEGJOBB ÓVSZER

A KOLERA ELLEN

mindenütt kapható.

**A debreczeni (Balogh M.-féle)
agyag- és porcellán kályhagyár**

— a hazai kályhák között eddig legjobb fűtőképes-
ségű és igen tetszetős külsejű —

cserepkályhái

kaphatók gyári áron, díjmentesen a hához szállítva és fellálítva,

Lichtenstein József

vaskereskedőnél.

DEBRECZENBEN, — Piac- és Czegléd-utca sarkán a Debr. első takarékpénztár épületében, aki árlappal is kívánatra ingyen szolgál.

Ugyanott dúsan felszerelt raktárában kaphatók gyári áron a legkittünőbb minőségű vaskályhák fa és szén fűtésre, mindennemű gazdasági, épület s. n. t. felszerelések, különösen nagy raktár gyári áron takarékkonyhákban és tűzhelyekben, konyhafelszerelésekben és főzőedényekben.

Ujdonság.

A legszebb francia színes
gyapot-flanelek

női ruhákra,
reggeli öltözékekre,

SZINHÁZI BLUSOKRA
megérkeztek.

Kardos László

üzletébe.

Jutányos szabott áron
kaphatók

SZABÓ LAJOS FIAI
cégnél:

DIVATOS NŐI RUHASZÖVETEK

francia flanelek, Kasán, Moldon
legujabb ruhadiszek,

FEKETE DIVATKELMÉK,
SZINES és FEKETE SELYMEK,

MOSÓ VELEZÉK,

TÉLI HIMALAYA KENDOK.

Gyermek ruhácskák és felöltők
Normalgyapju és pamut alsó ingek

Ujjasok és nadrágok,

Téli harisnyák, keztük.

Az idén szép raktárt tartunk
Brassói és Gácsi posztókban,
Takarók és lópokrócokban.

Csak akkor valódi, ha
a háromszögű palack az
itt levő szalaggal (vörös
és fekete nyomás sárga
papíron) van elzárva.

Eddig
förlülmulhatatlan!

Maager Vilmos-féle
valódi, tisztított

MÁJOLAJ

Maager Vilmostól Bécsben

Az első orvosi tekintélyek által megvizsgáltatott és könnyű emészthetőségénél fogva gyermekeknek is különösen ajánlatik és rendeltetik mindama eseteknél, melyeknél az orvos az egész testi szervezet, különösen a mell és tüdő erősítését, a test súlyának gyarapodását, a nedvek javítását, valamint általában a vér tisztítását el akarja érni. — Egy üveg ára 1 forint és kapható a gyári raktárban Bécsben III/3. ker., Heumarkt 3., valamint az osztr. magyar monarchia legtöbb gyógyszerárjaiban.

DEBRECZENBEN Tóth Béla, Mihalevits István, Dr. Rothschnek V. Emil gyógyszerész uraknál, valamint Rickl J. Zelmós és Geréby Fülöp urak kereskedésében. (Lagerhaus)

Főraktár és főelárusítás az osztrák-magyar monarchia részére:
MAAGER VILMOS, Bécs,
III/3., Heumarkt 3.